

ท ำ ง ฆ ำ แ ห่ ง คุ ณ ธิ ร ร ม

ภิกษุผู้มีความเคารพอย่างแรงกล้าในพระศาสดา มี
ความเคารพในพระธรรม มีความเคารพในพระสงฆ์ มีความ
เคารพในสมาธิ มีความเคารพในการศึกษา มีความเคารพใน
ความไม่ประมาท มีความเคารพในการปฏิบัติสังการ เป็นผู้ไม่ควร
เพื่อความเสื่อม ย่อมมีในทักกัฏฐะนิพพาน

ทางมาแห่งคุณธรรม

๓๓๒

ความบริสุทธิ์เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความสุขเกิดจากการฝึกใจให้ใสสะอาด บริสุทธิ์ ถ้าเราเจริญภาวนาทุกวัน ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มเติมความบริสุทธิ์ให้มากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งจะทำให้เราเข้าถึงความสุขที่แท้จริง อันเป็นสิ่งที่ทุกชีวิตปรารถนา และต่างก็กำลังแสวงหากันอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นเราจึงควรให้ความสำคัญกับการเจริญภาวนา เพื่อให้ชีวิตของเราเข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ที่แท้จริง

พระลัมมะลัมพุทเจ้าได้ตรัสไว้ใน อัปปมาทสูตร ว่า

“ภิกษุผู้มีความเคารพอย่างแรงกล้าในพระศาสดา มีความเคารพในพระธรรม มีความเคารพในพระสงฆ์ มีความเคารพในสมาธิ มีความเคารพในการศึกษา มีความเคารพในความไม่ประมาท มีความเคารพในการปฏิสังขาร เป็นผู้ไม่ควรเพื่อความเสื่อม ย่อมมีในที่ใกล้พระนิพพาน”

แม่น้ำทุกสาย แม้จะมีแหล่งกำเนิดอยู่แสนไกลถึงยอดเขาสุดท้ายก็ต้องไหลลงมารวมกันที่มหาสมุทร มหาสมุทรเป็นที่รวมของแม่น้ำทุกสาย ฉะนั้น ผู้มีความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน ก็เป็นที่มารวมแห่งคุณธรรมทั้งหลาย ฉะนั้น ความเคารพเป็นคุณธรรมของบัณฑิตที่ทุกคนควรตระหนัก และยึดมั่นไว้ในจิตใจ เพราะเป็นทางมาแห่งความรู้และคุณธรรม เป็นเหตุให้จิตใจ

ทางมาแห่งคุณธรรม

๓๓๓

ของเราสูงส่งขึ้น

พระบรมศาสดาทรงสั่งสอนพุทธศาสนิกชนให้เป็นผู้มากด้วยความเคารพ ผู้ที่หวังความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตหรือปรารถนาบรมสุข คือ พระนิพพาน จะต้องมีความเคารพนอบน้อมในพระรัตนตรัย คือ เคารพในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ หมั่นทำสมาธิภาวนา เอาใจหยุดนิ่งในกลางพระรัตนตรัยอยู่ตลอดเวลา อย่างนี้ถือว่าเป็นการแสดงความเคารพที่แท้จริง ถูกตัวพระรัตนตรัย จะเป็นเหตุให้บรรลुธรรมากิสมัยในปัจจุบันชาติ

นอกจากนี้ เราจะต้องไม่ประมาทในชีวิต หมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่ง ไม่ให้เผลอจากศูนย์กลางกาย เพื่อจะได้เข้าถึงความสมบูรณ์ที่สุดของชีวิต คือ เข้าถึงพระธรรมกายภายใน ประการสุดท้าย พระพุทธองค์ทรงสอนให้มีความเคารพในการปฏิสังขาร คือ เมื่อเข้าถึงกายธรรมแล้ว ก็ให้มีใจผูกสมัครักใคร่ในกายธรรมนั้น ด้วยการทำความบริสุทธิ์หยุดนิ่งเพิ่มมากขึ้น จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมทุกๆ องค์ที่ผุดเกิดขึ้นมาจากกลางกายในนั้น

ผู้ที่มีความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน จะเป็นที่ยรักของทุกคน ถ้าเป็นลูกก็จะเป็นที่ยรักของคุณพ่อคุณแม่ ถ้าเป็นลูกศิษย์ ครูบา-

ทางมาแห่งคุณธรรม

๓๓๔

อาจารย์ท่านก็อยากถ่ายทอดประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ หรือแม้ที่สุดจะเป็นคนชรา หากมีความเคารพเชื่อฟัง ไม่มีทิฏฐิ มานะถือตัว ย่อมสามารถรองรับคุณธรรมความรู้ต่างๆ ได้ และยังเป็นเหตุให้ได้บรรลุธรรมอันสูงสุด คือ เป็นพระอรหันต์

*ในสมัยพุทธกาล มีพราหมณ์ตักยาคคนหนึ่ง ชื่อ ราชะ มาขออาศัยอยู่กับพระสงฆ์ ในวัดพระเชตวันมหาวิหาร เหล่า พระภิกษุเห็นว่า พราหมณ์คนนี้เป็นคนดี จึงให้พักอาศัยอยู่ด้วย เขาได้ช่วยปัดกวาดเช็ดถูเสนาสนะ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ต่อมาพราหมณ์อยากจะบวช แต่ไม่มีพระภิกษุรูปใดอนุญาตให้ เขาบวชเลย เพราะคิดว่าส่วนใหญ่คนที่บวชตอนแก่ มักจะเป็น ผู้ว่ายาก คือ มีทิฏฐิมานะ เนื่องจากผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก

เมื่อพราหมณ์ไม่ได้รับอนุญาตให้บวช จึงรู้สึกเสียใจเป็น อย่างยิ่ง ถึงกับร่างกายซูบผอมลง วันหนึ่งพระบรมศาสดาทรง ตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่ง ทอดพระเนตรเห็นพราหมณ์เข้ามา ในข่ายพระญาณ ทรงเห็นด้วยอนาคตังสญาณว่า “ราชพราหมณ์นี้ มีอุปนิสัยแห่งอรหัตตผล ถ้าได้อุปสมบทแล้ว แม้จะบวชตอนแก่ ก็จักสามารถปฏิบัติธรรม จนบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้”

ทาง มา แห่ง คุณธรรม

๓๓๕

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าจึงเสด็จไปยังที่อยู่ของพราหมณ์ แล้วตรัสถามว่า “พราหมณ์ ท่านมาทำอะไรในวัดนี้” เขากราบทูลว่า “ข้าพระองค์ปฏิบัติดูแลภิกษุทั้งหลายอยู่ พระเจ้าข้า” “แล้วเธอได้รับการสงเคราะห์จากหมู่ภิกษุบ้างไหม” พราหมณ์กราบทูลว่า “ได้พระเจ้าข้า ในแต่ละวันข้าพระองค์จะได้อาหารจากภิกษุ แต่เมื่อข้าพระองค์ขอบวช ไม่มีภิกษุรูปใดอนุญาตให้ข้าพระองค์บวช พระเจ้าข้า”

เมื่อราธพราหมณ์ทูลเรื่องทั้งหมด ให้พระพุทเธองค์ทรงทราบ พระบรมศาสดาจึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ แล้วตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย ผู้ที่ระลึกถึงคุณของพราหมณ์ผู้นี้ได้ มีอยู่บ้างไหม” พระสารีบุตรเถระกราบทูลว่า “พระเจ้าข้า ข้าพระองค์ระลึกได้ เมื่อข้าพระองค์เที่ยววิณทนาตอยู่ในกรุงราชคฤห์ พราหมณ์นี้ให้คนถวายข้าวทัพพีหนึ่งแก่ข้าพระองค์ พระเจ้าข้า”

พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า “สารีบุตร การที่เธอสงเคราะห์พราหมณ์ผู้ได้ทำอุปการคุณอย่างนี้ ให้พ้นจากทุกข์ ไม่ควรหรือ” พระสารีบุตรเพียงได้ฟังนัยที่พระบรมศาสดาตรัสเช่นนั้น ก็ทราบถึงพุทธานุญาต ท่านจึงรับเป็นพระอุปัชฌาย์ให้ราธพราหมณ์บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา

เมื่อราธพราหมณ์ได้บวชแล้ว ท่านตั้งใจปฏิบัติธรรม

ทางมา แห่ง คุณธรรม

๓๓๖

อย่างเต็มที่ เป็นพระหลวงตาที่ว่าง่าย มีความเคารพต่อ
อุปัชฌาย์อาจารย์ หรือกระทั่งภิกษุหนุ่มสามเณร ท่านก็ให้
ความเคารพยำเกรง ไม่ถือตัวว่าเป็นพระอายุมาก มี
ประสบการณ์ทางโลกมามาก เพราะท่านตั้งใจบวช เพื่อมุ่งทำ
พระนิพพานให้แจ้ง เนื่องจากว่าท่านเป็นพระแก่ และเพิ่งบวชใหม่
จึงไม่ค่อยได้รับความสะดวกในเรื่องภัตตาหาร และต้องลำบาก
ในเรื่องเสนาสนะพอสมควร

พระสารีบุตรทราบว่า พระราชาไม่ได้อาหารและเสนา-
สนะเป็นที่สัปปายะ จึงพาท่านออกเที่ยวจาริกเดินธุดงค์ไปตาม
ชนบท ในระหว่างทาง ท่านได้แนะนำพร่ำสอนพระราชา ถึงข้อ
วัตรปฏิบัติต่างๆที่พระภิกษุควรประพฤติปฏิบัติ บอกให้ทำอย่างไร
พระราชาก็ปฏิบัติตามด้วยความเคารพ เมื่อพระสารีบุตรเห็นว่า
พระราชาเป็นผู้ว่าง่าย มีจิตใจที่ละเอียด พร้อมทั้งจะรองรับคุณ
ธรรมภายใน คือ พระรัตนตรัยที่ละเอียดลึกซึ้ง จึงได้แนะนำ
กัมมัญฐานที่ละเอียดยิ่งขึ้นไป ในที่สุด พระราชาก็สามารถ
ดำเนินจิตเข้าสู่ภายในจนเข้าถึงกายธรรมอรหัต ได้บรรลุธรรม
เป็นพระอรหันต์

จากนั้น พระสารีบุตรจึงได้พาพระราชาไปเข้าเฝ้า
พระลัมมालัมพุทเธเจ้า กราบทูลว่า “พระราชา เป็นพระแก่ที่ว่า

ทาง มา แห่ง คุณ ธรรม

๓๓๓

ง่ายมากพระเจ้าข้า แม้ข้าพระองค์จะกล่าวสอนอย่างไร ก็ไม่เคย
โกรธเคือง แต่กลับน้อมรับด้วยความเคารพเอื้อเฟื้อ พระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์จึงตรัสถามว่า “ดูก่อนสารีบุตร ถ้าเธอมี
ศิษย์อย่างนี้ จะรับได้อีกประมาณกี่รูปละ” พระเถระตอบว่า
“ข้าพระองค์สามารถรับได้มาก พระเจ้าข้า” จากนั้นพระพุทธองค์
จึงทรงสรรเสริญพระวาระต่อหน้าเหล่าภิกษุสงฆ์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย
ธรรมดาภิกษุควรเป็นผู้ว่าง่ายเหมือนวาระ แม้อาจารย์กล่าวชี้โทษ
พรั่นสอนอยู่ ก็ไม่ควรโกรธ อนึ่งควรเห็นบุคคลผู้คอยชี้โทษ เหมือน
บุคคลผู้ซึ่งบอกขุมทรัพย์ให้ฉะนั้น” แล้วได้ตรัสพระคาถานี้ว่า

“นิธินว ปวตตาริ ยํ ปสฺส เส วชฺชทสฺสสิน
นิคฺคยฺหวาทิ เมธาวี ตาทิสํ ปณฺทิตํ ภเช
ตาทิสํ ภขมานสฺส เสยฺโย โทติ น ปาปิโย

เมื่อบุคคลเห็นผู้มีปัญญาใด ซึ่งเป็นผู้กล่าวชม คอย
ชี้โทษว่าเป็นเหมือนผู้ซึ่งบอกขุมทรัพย์ให้ ควรคบผู้มีปัญญา
เช่นนั้น ซึ่งเป็นบัณฑิต เพราะว่าเมื่อคบท่านผู้เป็นเช่นนั้น
ย่อมมีแต่คุณอันประเสริฐ ไม่มีโทษเลย”

เพราะฉะนั้น เวลาเมื่อใครมาชี้โทษตักเตือนเรา ก็อย่าได้ขุ่น-
มัว ถ้าเราพิจารณาดูแล้วพบว่า เราผิดจริงก็แก้ไขปรับปรุงเสีย
ถ้าไม่ผิดก็รับฟังด้วยความเคารพ แล้วค่อยๆ ปรับความเข้าใจ

ทาง มา แห่ง คุณธรรม

๓๓๘

ในภายหลังให้คิดว่าผู้ที่คอยชี้โทษหรือบอกข้อบกพร่องให้เรา
เป็นผู้มาชี้บอกขุมทรัพย์ให้แก่เรา เราจะได้ตั้งใจฝึกฝนอบรม
ตนเองให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

เมื่อเราฝึกคุณธรรมภายนอกได้ดีแล้ว ถึงเวลาฝึกคุณ
ธรรมภายใน คือ ฝึกทำให้ใจให้หยุดนิ่ง ทำให้ระบองใจให้หยุด ที่
ศูนย์กลางกายได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น ซึ่งศูนย์กลางกายฐานที่
๓ เป็นแหล่งกำเนิดแห่งความบริสุทธิ์ทั้งมวลให้หมั่นฝึกฝนใจ จน
กระทั่งสามารถเข้าถึงพระธรรมกายกันได้ เพราะฉะนั้นอย่าได้
ละเลยการฝึกฝนคุณธรรมความเคารพและหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่ง
กันทุกคน

